

עין משפט ונר מצוה

צא א מיי פ"ו מהל' מאלכות אסורות הל' טז סמג לאוין קלו קמא טושע"ע י"ד ס' ע סעיף א': **צב** ב מיי שם פט"ו הל' לו וע"ש צבי"מ טושע"ש שם סעיף ג':

רבינו גרשום

מי אמר שמואל הכי והאמר שמואל כבר שחתך. כלומר מי אמר שמואל איך מניחין כלי תחת הבשר (כלומר) ועד שיכלה וכו') הא כלה אדמומית מניחין ומותר אפי"ג דעדיין לא נצלה כל צרכו והאמר שמואל כבר שחתך עליה כו' והא הכא דגמר צלי הוא ואף על פי כן אסור: אגב (חורופי) [דחוקא] דסכינא פליט דהם: הטמאין לרבות צירן. כלומר אלה הטמאין וגוי' טמאים לא כתוב בלא הטמאים לרבות צירן וזהו ציר כשיוצא ממנו כשהוא מלוח: ורטב. שומנא: קיפא. כדמפרש בהעור והרטב פירמא. [והוא] בשר מבושל יותר מדאי שאינו דומה שהוא בשר אפי"כ טמא:

קרב:

דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין. הדגים לצדן והקשה רבינו שמואל דא"כ הול"ל דגים שמלחן עם עופות אסורין וי"ל דא"כ הוה משמע אפילו העופות תפל והדגים מלוחים כמו דג טהור שמלחו עם דג טמא דצקמוך דמיי"ר צטהור מליח וטמא תפל וזה אינו כי בענין זה לא היו הדגים אסורין ונראה דאין העופות נאסרים מזהדגים שנאסרו אפילו לאותו פירוש שצכל אסורין אמרינן חתיכה עצמה נעשית נצלה אם האיסור עצמו הולך ומתפשט ונאמר שגם מן הדם שנצנע בדגים נפלט מקצת עם זיר הדגים ונצנע בעופות אף על פי שכולה אין פולטין להיות מותרין על ידי כן כיוון דכבר גמרו פליטתן דמ"מ אין סבירא לאסור העופות דדס משרק שריק במליחה כמו צלליה וצדגים דרפו קרמיייהו הוא דלאמר א' לעיל דלא שריק דס עופות מיינייהו: ו**דגים רפו קרמיייהו ופלאי ועופות קמיי**. פירש צקונטרס אבל צשר ובשר כמו שזה שוה לפלוט כך זה שוהה לפלוט ושניהם פולטין יחד וכל זמן שתחתון

טרוד לפלוט אינו צולע וכמו כן פירש צקמוך (לקמן דף ק"ג). גבי רצ ששת דמלח גרמא גרמא דמסיק אלף לא שגא ופירש צקונטרס ל"ש ומותר דכל זמן שטרודים לפלוט אינן צולעים וכשגא זה כבר נח זה ולפירושו תימנה כשמואלין הרבה חתיכות יחד זו אחר זו ומניחין שניה על הראשונה וכן שלישית וכן רביעית אפילו יש כמה חתיכות אע"פ שהראשונה גומרת פליטתה תחלה ופשטיה דאלא לא שגא (י' נמני) משמע (ט) (שמותר למלוח כל אחד ואחד בפני עצמו וכן מפרש ר"ת אלף לא שגא) שאע"פ שהתחתון פולט תחלה אינו נאסר ולמה מותר כיוון שפליטת התחתון קודמת ונראה דהיינו טעמא משום דדס מישרק שריק במליחה כמו צלליה וכי היכי דשרי צללי צשרא עלוי צשרא אפילו לכתחלה אע"פ שכלה תחלה פליטתה צדד התחתון של דג האש משום דמשרק שריק הוא הדין נמי במליחה דשרי כה"ג ודגים דוקא משום דרפו קרמיייהו אסיירי משום דרכיכי ונצנע הדם בתוכן ולא שריק מיינייהו ומיהו היכא דאיכא גומות צדד עליון של תחתונות דלא מזי שריק קשה למה יאה מותרין דמעשים בכל יום שמואלאין גומות [בתחיתות] התחתונות מלאות זיר ונוהגין דצבר היתר וי"מ משום דפליטת זיר מושכת הרבה אחר פליטת הדם וכל

וזמן שמושך פליטת הזיר פולטות מה שצולעות מן העליונות אחר פליטת דמן ומה שנמצא בגומות זיר הוא ולא דס אבל צדגים אין לומר כן לפי שפליטת דם העופות מושכת אחר פליטת זיר הדגים ור"ר יוסף מאורליי"ש היה אומר לפי שפליטת הדגים נגמר קודם התחלת פליטת העופות לכן אינן פולטין עוד מה שצולעין מן העופות אבל צשר ובשר כיוון שלא נגמר פליטת דם תחתון קודם התחלת צליעתה מן העליון אין דרך פליטתה נסתמת דהואיל ופתוח לפלוט לא יחסם עד גמר פליטת החתיכה שעליה וכן אם מלחו שלישית ונתנו על העליונות קודם גמר פליטתה התחתונה פולטת עד שתגמור השלישית פליטתה וכן לעולם כל מה שיחנו עליה תצנע ותפלוט כיון שלא נחה רגע אחת ואי"ת נהי דלפי שני הטעמים האלו אין לאסור מחמת פליטת חתיכה העליונה מ"מ נאסור מחמת דם הצלוע במלח שצין חתיכה לחתיכה שנמחה צזיר שצגומות אחר פליטת כל הדם והזיר דבשלמא בכל חתיכה מלוחה דעלמא אין המלח שעליה אוסרה לפי שמועט הוא הדם הצלוע במלח ואינו יכול עוד לזוז משם כלל אבל כאן שנמחה המלח צזיר שצגומא ונעשה צלול היה לו לדס זה לאסור כדי קליפה ושמא לא אמרינן מליח הרי הוא כרותח אלף בשעת פליטה אבל אחר גמר פליטה לא חשיב כרותח דפסק כח המלח מחמת שהפליט את הצשר ויוצא כח המלח עם הדם אי נמי י"ל שהמלח שעל הצשר מעכב הדם הזה מליכנס בצשר ולפי זאת השני טעמים שפירשתי דכל זמן שהתחתונה פולטת זיר צולעת ופולטת דם העליונות עם זיר שלה א' או כל זמן שפתוחה לפלוט צולעת ופולטת צריך להמתין לתחתונה עד שתשהה העליונה שיעור צליה שעד אותה שעה אין התחתונה יוצאת מידי דמה ומיהו עדיין י"ל טעם אחר דכל זמן שהצשר טרוד לפלוט זיר אין צולע דס וזמן פליטת הזיר אינו כלה כל כך מהרה ומכל מקום צשר שבתוך הזיר כגון צכלי שאינו מנוקב אין להחיר מטעם זה דאין לו שם כח לפלוט מחמת שהוא שקוע בתוך הזיר וצולע והיינו טעמא דשמואל דלאמר לקמן (דף ק"ג). אין מולחין אלף צכלי מנוקב דאע"ג דעדיין לא גמר הצשר פליטת דמו צולע כדפרישית והיכא דחזיה של חתיכה בתוך הזיר וחזיה בתוך מה שבתוכו אסור ומה שבתוך מותר כדפרישית לעיל צפרק גיד הנשה (דף י"ז:) גבי גדי שצללו בחלבז והיכא ששהה הצשר במלח כשיעור צליה על דף אחד ואח"כ הושם צגיגית ושהה שם כל הלילה ואחר כך נמצא הכלי מלא מיץ מן המליח שיצא מן הצשר אירע מעשה צביתו של רש"י והשיב דמאחר ששהה הצשר במלח כדי שיעור קודם שהושם צכלי אין המים הנמצאים צכלי מין דס אלף מוחל בעלמא וכן נראה ותעד שאותו המוחל הוא היתר מיד כששהה שיעור צליה הוא מותר להדיחו ולצבלו בקדרה אע"פ שלא נפלט ממנו המוחל היוצא אח"כ ואין לאסור נמי המוחל מחמת המלח שעל הצשר שנמחה בתוכו דאם מכח זה צאנו לאסור צשר הנופל באותו מוחל לפי שיש בו רוב מלח שעל הצשר ואין נאכל מחמת מלחו ליחשב כרותח ואוסר את הצשר א"כ גם מטעם זה יאסר כל הצשר שצעולם כשמניחין אותו בתוך הכלי להדיחו שנמחה המלח שעל הצשר צמים דמה לי מים מה לי מוחל כיוון דשניהם של היתר אלף נריך לומר שהדס שצמלח מתייבב צו ואין צו כח ליצנע צצבר אלף עומד במקומו אע"פ שנמחה בתוך אותו מוחל כמו שפי' גבי אותן גומות שצצבר דמה לי גומא מלאה זיר ומה לי כל הצשר בתוך הזיר או מטעם שפסק כח המלח מחמת שהפליט הצשר ולא חשיב כרותח כדפרישית לעיל ומ"מ אין להקל שכבר נהגו העם איסור: **הטמאים** לאסור צירן. דרשה גמורה היא גבי שרצים וצמחה חוץ מגבי דגים כדפרישית צפרק גיד הנשה (לעיל דף ט"ז): גבי שאני זיר דזיעה בעלמא הוא:

ורוטבן וקיפה שצדחן. וא"ת ומיפוק ליה ממשרת ליתן טעם כעיקר דמשם אתה דן לכל התורה כדאיתא פרק אלו עוברין (פסחים דף מד:) וי"ל דעיקר דרשה לא אינטריך אלף לצירן ושאר היו אסמכתא בעלמא כדאמר פרק אלו מציאות (צ"מ דף ל:) גבי והתעלמת דעיקר קרא לזקן ואינו לפי כבודו אי נמי אינטריך נמי לרוטבן וקיפה ואשמעינן דמחוי כממש אם המחה השרץ וגמעו דהוי כאכילה דס"ד דצשתיה לא מיחייב כיון דאכילה כתיבא ציה והכי איתא צהעור והרוטב (לקמן דף ק"ב) דמיייתי לה אהמחה את החלצ וגמעו ואם תאמר אם כן היכי דריש מינה דצירן אסור כיון דאינטריך להכי ויש לומר דשקולים הם ומציר גופיה לא הוה שמעינן דלהוי שחיה כאכילה דהוי מצינן לאוקומי כשהקפדו ואכלו: ו**קיפה** שצדחן. צהעור והרוטב (גו"ש) מפרש קיפה פירמא ופריך הוא עצמו ליטמא טומאת אוכלין אלף מאי קיפה תצלין א' והיה יכול להיות צין פירמא צין תצלין דאתא לאשמועינן דשחייתה כאכילתה וכן פירש צקונטרס פירמא צשר ותצלין הנקפה צשולי הקדרה ומיהו לא היה לו לומר הנקפה:

כל הבשר פרק שמיני חולין

ומשפייה. כמו (צ"מ דף ט.) השופה יין לחצירו קולי"ר כלומר יערה השומן העליון צנחת מכלי אל כלי כדי שלא יתערב הדס צו. וראיתי בהלכות גדולות דדוקא נקט תרי גללי כלומר מעט מלח אבל מלח הרבה פוסק כח הדס ועושהו צמים והוא נעכר ומתערב עם השומן: **ומי אמר שמואל הכי**.

דלאחר שיכלה כל מראה אדמומית שצו מותר: **והאמר שמואל כו'**. והאי צשר כבר נצלה: **שאני הסס דאגצ דוחקא דסכינא פליט**. לעולם כשתעלה תמרתו אין הדס יוצא ממנו ע"י האור ושמוניות הוא ומותר אבל כשחותכו וכוצע עליו את הסכין הוא דוחקו ואם נשאר צו דס דוחקו והוא יוצא: **דגים ועופות**. לאו דווקא עופות דכל שכן צשר אחר לפי שהוא קשה מצבר עופות: **אסורין**. [הדגים לצדן] שהדס יוצא מן הצצבר ונצנע צדגים: **אפילו עופות ועופות נמנין אסיירי**. כדאמרינן לקמן (דף ק"ג). אין מולחין צשר אלף על גבי כלי מנוקב לפי שהדס היוצא נשאר צכלי וחוזר ונצנע צצבר: **אפילו עופות**

ודגים נמנין שרי. שהרי הדס יוצא דמה לי דגים ומה לי שאר שמי חתיכות הנמלחות זו על גב זו שאע"ג שהדס יוצא מעליונה לתחתונה אין נאסרין אם הכלי מנוקב: **לעולם צכלי מנוקב**. והיינו טעמא דדגים אסורין: **משום דדגים רפו קרמיייהו**. קרום שלחן רך: **וקדמי ופלטי**. ממהרין לפלוט זיר שלהן: **ועופות קמיעי**. צומתין אשטריי"ט. כלומר אין ממהרין לפלוט וכבר נחו הדגים מלפלוט ועדיין עופות פולטין הלכך צלעי דגים אבל צשר ובשר כמה שזה שוהה לפלוט כך זה שוהה לפלוט ושניהם פולטין יחד וכל זמן שהתחתון טרוד בצליטה אינו צולע: **אימלח ליה צשר שחוטה צהדי צשר נצלה**. וצכלי מנוקב כמשפט המלוחים צשר וקמיצעיא ליה מי אמרינן כי היכי דצבי דס לא חיישינן דלנמא פלט עליון וצלע תחתון דאמרינן כל זמן שטרודים צפליטה אינן צולעין ושניהם נחין יחד מפליטתן ה"נ לא שגא או לא: **אמר ליה הטמאים**. ה"א יתירא דגבי הטמאים לכם בכל השרץ (ויקרא י"ב): **לאסור לצירן ורוטבן וקיפה**. פירמא צשר ותצלין הנקפה צשולי הקדירה וכיון דצירן אסור מימסר הצצבר השחוט מחמת זיר הטרפה שהוא נוח ליצנע מן הדם: **הכי**

הנני שנתצא בגומות זיר הוא ולא דס אבל צדגים אין לומר כן לפי שפליטת דם הדגים ור"ר יוסף מאורליי"ש היה אומר לפי שפליטת הדגים נגמר קודם התחלת פליטת העופות לכן אינן פולטין עוד מה שצולעין מן העופות אבל צשר ובשר כיוון שלא נגמר פליטת דם תחתון קודם התחלת צליעתה מן העליון אין דרך פליטתה נסתמת דהואיל ופתוח לפלוט לא יחסם עד גמר פליטת החתיכה שעליה וכן אם מלחו שלישית ונתנו על העליונות קודם גמר פליטתה התחתונה פולטת עד שתגמור השלישית פליטתה וכן לעולם כל מה שיחנו עליה תצנע ותפלוט כיון שלא נחה רגע אחת ואי"ת נהי דלפי שני הטעמים האלו אין לאסור מחמת פליטת חתיכה העליונה מ"מ נאסור מחמת דם הצלוע במלח שצין חתיכה לחתיכה שנמחה צזיר שצגומות אחר פליטת כל הדם והזיר דבשלמא בכל חתיכה מלוחה דעלמא אין המלח שעליה אוסרה לפי שמועט הוא הדם הצלוע במלח ואינו יכול עוד לזוז משם כלל אבל כאן שנמחה המלח צזיר שצגומא ונעשה צלול היה לו לדס זה לאסור כדי קליפה ושמא לא אמרינן מליח הרי הוא כרותח אלף בשעת פליטה אבל אחר גמר פליטה לא חשיב כרותח דפסק כח המלח מחמת שהפליט את הצשר ויוצא כח המלח עם הדם אי נמי י"ל שהמלח שעל הצשר מעכב הדם הזה מליכנס בצצבר ולפי זאת השני טעמים שפירשתי דכל זמן שהתחתונה פולטת זיר צולעת ופולטת דם העליונות עם זיר שלה א' או כל זמן שפתוחה לפלוט צולעת ופולטת צריך להמתין לתחתונה עד שתשהה העליונה שיעור צליה שעד אותה שעה אין התחתונה יוצאת מידי דמה ומיהו עדיין י"ל טעם אחר דכל זמן שהצשר טרוד לפלוט זיר אין צולע דס וזמן פליטת הזיר אינו כלה כל כך מהרה ומכל מקום הצשר שבתוך הזיר כגון צכלי שאינו מנוקב אין להחיר מטעם זה דאין לו שם כח לפלוט מחמת שהוא שקוע בתוך הזיר וצולע והיינו טעמא דשמואל דלאמר לקמן (דף ק"ג). אין מולחין אלף צכלי מנוקב דאע"ג דעדיין לא גמר הצשר פליטת דמו צולע כדפרישית והיכא דחזיה של חתיכה בתוך הזיר וחזיה בתוך מה שבתוכו אסור ומה שבתוך מותר כדפרישית לעיל צפרק גיד הנשה (דף י"ז:) גבי גדי שצללו בחלבז והיכא ששהה הצשר במלח כשיעור צליה על דף אחד ואח"כ הושם צגיגית ושהה שם כל הלילה ואחר כך נמצא הכלי מלא מיץ מן המליח שיצא מן הצשר אירע מעשה צביתו של רש"י והשיב דמאחר ששהה הצשר במלח כדי שיעור קודם שהושם צכלי אין המים הנמצאים צכלי מין דס אלף מוחל בעלמא וכן נראה ותעד שאותו המוחל הוא היתר מיד כששהה שיעור צליה הוא מותר להדיחו ולצבלו בקדרה אע"פ שלא נפלט ממנו המוחל היוצא אח"כ ואין לאסור נמי המוחל מחמת המלח שעל הצשר שנמחה בתוכו דאם מכח זה צאנו לאסור צשר הנופל באותו מוחל לפי שיש בו רוב מלח שעל הצשר ואין נאכל מחמת מלחו ליחשב כרותח ואוסר את הצשר א"כ גם מטעם זה יאסר כל הצשר שצעולם כשמניחין אותו בתוך הכלי להדיחו שנמחה המלח שעל הצשר צמים דמה לי מים מה לי מוחל כיוון דשניהם של היתר אלף נריך לומר שהדס שצמלח מתייבב צו ואין צו כח ליצנע צצבר אלף עומד במקומו אע"פ שנמחה בתוך אותו מוחל כמו שפי' גבי אותן גומות שצצבר דמה לי גומא מלאה זיר ומה לי כל הצשר בתוך הזיר או מטעם שפסק כח המלח מחמת שהפליט הצשר ולא חשיב כרותח כדפרישית לעיל ומ"מ אין להקל שכבר נהגו העם איסור: **הטמאים** לאסור צירן. דרשה גמורה היא גבי שרצים וצמחה חוץ מגבי דגים כדפרישית צפרק גיד הנשה (לעיל דף ט"ז): גבי שאני זיר דזיעה בעלמא הוא:

ורוטבן וקיפה שצדחן. וא"ת ומיפוק ליה ממשרת ליתן טעם כעיקר דמשם אתה דן לכל התורה כדאיתא פרק אלו עוברין (פסחים דף מד:) וי"ל דעיקר דרשה לא אינטריך אלף לצירן ושאר היו אסמכתא בעלמא כדאמר פרק אלו מציאות (צ"מ דף ל:) גבי והתעלמת דעיקר קרא לזקן ואינו לפי כבודו אי נמי אינטריך נמי לרוטבן וקיפה ואשמעינן דמחוי כממש אם המחה השרץ וגמעו דהוי כאכילה דס"ד דצשתיה לא מיחייב כיון דאכילה כתיבא ציה והכי איתא צהעור והרוטב (לקמן דף ק"ב) דמיייתי לה אהמחה את החלצ וגמעו ואם תאמר אם כן היכי דריש מינה דצירן אסור כיון דאינטריך להכי ויש לומר דשקולים הם ומציר גופיה לא הוה שמעינן דלהוי שחיה כאכילה דהוי מצינן לאוקומי כשהקפדו ואכלו: ו**קיפה** שצדחן. צהעור והרוטב (גו"ש) מפרש קיפה פירמא ופריך הוא עצמו ליטמא טומאת אוכלין אלף מאי קיפה תצלין א' והיה יכול להיות צין פירמא צין תצלין דאתא לאשמועינן דשחייתה כאכילתה וכן פירש צקונטרס פירמא צשר ותצלין הנקפה צשולי הקדרה ומיהו לא היה לו לומר הנקפה:

וילמא

מסורת חש"ם

א) גבי הרי"ף נצלה, ב) צבירות ו: לקמן קכ, ג) נע"י מוס' לעיל ט: סוף ד"ה שאני זיר מה שהניחו בקצת תימה, ד) מהרי"מ מח"ז, ה) וצ"ל שאע"פ שהתחתון גמר פליטתו תחלה אינו נאסר וכן מפרש ר"ת אלף לא שגא ועי' לשון הראש"ש בס"י ל"ז, ו) וצ"ל והכא',

תורה אור השלם

1. אלה הטמאים לבם בכל השרץ כל הנגע בדם במוקם יטקאו עד הקרב: ויקרא יא לא

גליון חש"ם

גב' ארי"ג דגים וכו', צרי"ף והראש"ש הגי' וארי"ג אש"ש: שם לאסור צירן ורוטבן וכו'. ע"ל דף קכב ע"ב מוס' ד"ה למיטא ודף קכו ע"ב מוס' ד"ה צנצלתה:

הגהות מהר"ב רינשבורג

א' מוס' ד"ה דגים וכו' במליחה כמו נצליה וצדגים וכו' הוא דלאמר דלא שריק וכו' לצי"ל: ב' ד"ה ודגים וכו' ופולטת דס העליונות עם זיר שלה אז. מלת אז נמחק. וי"ב או:

לעזי רש"י

קולי"ר. לשפוך. אשטריי"ט [אשטרייני"ט]. סוגר.

מוסף רש"י

הטמאים. צשרצים כתיב, והי"א יתירא קדריש (קמון קכ). אלה הטמאים לכם בכל השרץ, ה"א יתירא (בבבורות ו:). צירן. שומן הדג (שם), וקיפה. יטקוין צשר וקפולטות שצשולי קדירה (שם).